

Секція: Міжнародна економіка

СОРОЧАН ВІКТОРІЯ ОЛЕГІВНА
*аспірант кафедри міжнародної економіки та туризму
Донецький національний університет економіки і торгівлі
Імені Михайла Туган-Барановського
м. Кривий ріг, Україна*

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

В останні роки кількість публікацій з питань розвитку промислового туризму значно зросла, однак, до сьогодні в науковій літературі відсутні комплексні дослідження розвитку промислового туризму в Україні. Таким чином, визначення етапів розвитку промислового туризму в Україні обумовлює актуальність дослідження.

Розвиток промислового туризму в Україні можна розглядати у взаємозв'язку із розвитком освіти, а саме національно-культурним відродженням в Україні, що супроводжувалось зростанням інтересу освіченої частини населення до мови свого народу, його історії, культурної спадщини тощо. Підґрунтям для визначення етапів розвитку промислового туризму в Україні та їх характеристик стали наукові праці українських вчених з питань розвитку освітньої політики в Україні в умовах національно-культурного відродження, серед яких: М. Марчук, О. Костюкова, О. Перепелиця, М. Рождественський, А. Поляков, П. Духно, П. Тихонова, Л. Миловидов, Р. Черановський, Ф. Гофман, М. Година та інші.

Аналіз теоретичних [1-15] джерел з дозволяє виділити 5 етапів у процесі розвитку промислового туризму:

I етап – пізнавальний (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.). Даний етап характеризується зростанням інтересу людей до навколишнього життя, історії рідного краю; починають проводитися перші екскурсії, екскурсійні прогулянки у природу, а також до поміщицьких мануфактур, майстерень ремісників та інших виробничих підприємств.

II етап – дослідний (середина – кінець XIX ст.). екскурсійні прогулянки у природу, а також до поміщицьких мануфактур, майстерень ремісників та інших виробничих підприємств розглядалися як ідея народного виховання.

III етап – організаційний (90-і рр. XIX ст. – 1930 р.). У зв'язку з величезними зрушеннями у сфері промислового виробництва, що сталися після проведення реформи 1861 р., набувають розвитку виробничі екскурсії на заводи, шахти, рудники, телефонні станції, телеграфи, типографії тощо. Починають застосовуватися цикли екскурсій з метою більш поглибленого вивчення тієї чи іншої галузі.

IV етап – радянський (середина-кінець XX ст.). Пріоритетною екскурсійною тематикою була виробнича. Екскурсійні установи, виконуючи рішення партійних з'їздів, широко пропагували перші досягнення соціалістичного будівництва. Екскурсійний матеріал доповнювався політичним змістом, включивши розповідь і показ підприємств передового будівництва, вітчизняного машинобудування, заводів, вищих навчальних закладів, науково-дослідних та проектних установ, організацій охорони здоров'я, культури тощо.

V етап – сучасний (початок XIX ст. – теперішній час). Створення комплексних програм турів та екскурсій до об'єктів промислового туризму стають невід'ємним наочним доповненням при вивченні спеціальних навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах. Серед основних напрямів розвитку промислового туризму на сучасному етапі є: промислово-навчальний; промислово-пізнавальний; промислово-науковий; промислово-професійний; промислово-діловий; промислово-економічний; промислово-спортивний; промислово-екологічний; промислово-культурологічний.

Отже, розвитку промислового туризму в Україні сприяли: навчально-виховний процес в школах, технікумах, вищих навчальних закладах -

робота педагогів-вихователів спрямовувалася на пошук нових методів виховання, одним з таких методів стала екскурсія та екскурсійні прогулянки, що були спрямовані не на просте споглядання і розвагу, а, насамперед, на визначення цінності краю з точки зору природних особливостей, наявності корисних копалин, розвитку продуктивних сил, історико-культурної спадщини, умов життя населення, тощо; розширення мережі закладів професійної освіти - організація фахових екскурсій для студентів технічних, військових та духовних навчальних закладів; освітня політика радянської влади – екскурсія як метод навчання в школах та вищих навчальних закладах мала особливу тематику – виробничу, організовувались екскурсії до провідних виробничих підприємств; розширення мережі туристичних операторів та агентств – організація турів та екскурсій до об'єктів промислового туризму за різними напрямками: промислово-пізнавальний, промислово-спортивний, промислово-діловий та інші. Сьогодні екскурсії та тури до об'єктів промислового туризму залишаються методом для активізації навчального процесу учнів та студентів.

Література:

1. Марчук М. Освітня політика в Україні в умовах національно-культурного відродження: етнонаціональні аспекти (1917– кінець 1920-х років). Етнічна історія народів Європи. Випуск №12. – с.96-100.
2. Костюкова О. Основні напрями становлення і розвитку краєзнавчо-екскурсійної справи в 20-х роках ХХ ст. // Краєзнавство, 1–4, 2008. – с. 15-21.
3. Костюкова О.М. Краєзнавчо-екскурсійна справа в Україні в 20-х роках ХХст.: суспільно-політичний, освітній і культурологічний аспект: Монографія. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2010 – 185с.

4. Перепелиця О. В. Історичні нариси форм і методів освіти в позашкільних навчальних закладах // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 49. Педагогічні науки, 2010. – с.106-109
5. Рождественський М. Методика шкільних виробничих екскурсій. – Х.: Держ.вид-во України, 1928. – 28с.
6. Поляков А. Екскурсії в краєзнавчій роботі // П. Волобуєв і П. Мостовий. Краєзнавство в трудовій школі. – Х.: Держ.вид-во України, 1926. – с.72-28.
7. Духно П.І. Школа на селі та її громадська роль. – Х.: Держ. Вид-во України, 1926 – 60с.
8. Тихонова П. Матеріали для краєзнавчої роботи в школі. Ботанічна по Дніпрових плавнях біля Херсону, 1925. – 5с.
9. Миловидов Л. Краєзнавство в школі. – Х.: Держ.вид-во України, 1929. -146.
10. Черановський Р. Обществоведение в советской школе. – К.: Изд-во «САВАБКОП», 1924. -85с.
11. Гофман Ф. Суспільствознавство в трудовій школі. – Х.: Держ.вид-во України, 1928. – 239с.
12. Година М. Екскурсії та туризм у шкільний та піонерській роботі. – К.: Радянська школа, 1932. – 62с.
13. Савчук В. О . Краєзнавчий та туристично-екскурсійний аспекти в діяльності Спілки письменників України у 20–80-х рр. ХХст. // Туристично-краєзнавчі дослідження. Вип. 1, ч. 2. — К., 1998. — с. 203–207.
14. Попович С. Короткий екскурс в історію вітчизняного туризму. // Краєзнавство. — 2000. — № 1–2. — с. 88–98.
15. Гриценко М. С . Нариси історії школи в Українській РСР (1917–1965). — К.: Радянська школа, 1966. — с. 54,.